

Handledarutbildning i Karlstadmodellen

Bakgrund

Karlstadmodellen är namnet på en modell till språkträning som varit i utveckling sedan slutet av 1970-talet under ledning av professor Iréne Johansson. Modellen har utvecklats i samarbete mellan personer i behov av språkträning, föräldrar, personal och forskare. Under åren 1978-1990 växte modellen fram genom forskning och kurser motsvarande 60p vid Institutionen för lingvistik vid Umeå universitet och mellan 1990-2003 på motsvarande sätt vid Institutionen för pedagogik vid Karlstad universitet (då 20-80p). Landsting och kommuner har samverkat på olika sätt och forskning, praxis och kunskapsspridning har gått hand i hand. I takt med nya erfarenheter, nya samarbetspartners och fördjupade kunskaper utvecklingsarbetet av modellen fortsatt genom Karlstadmodellen AB (2003-2018). Sedan 2018 har IAKM (International Association of the Karlstad Model) huvudansvar för utbildningen.

Karlstadmodellen är inte avgränsad till ålder eller diagnos. Modellen har tillämpats på barn, unga och vuxna med eller utan en diagnos. Många har haft kognitiv nedsättning eller perceptionsstörning i tillägg till sin språkstörning men många har bara haft sin språkproblematik, vissa därför att de har ett annat modersmål. Karlstadmodellen är en modell och inte en metod.

Inom Karlstadmodellen ses språkträning som ett redskap för att bereda individen med språkstörning ett så gott liv som möjligt. Samtidigt betraktas språkträning som ett projekt för demokratin i samhället. Att kunna påverka och låta sig påverkas av andra är demokratins signum. Människans språk blir med detta synsätt både demokratins förutsättning och dess inträdesbiljett.

Utbildningens syfte

Utbildningens yttersta syfte är att kvalitetssäkra handledning i Karlstadmodellen genom att utbilda personer som önskar att verka som handledare i enlighet med Karlstadmodellens värdegrund och pedagogiska filosofi.

Utbildningen vänder sig till

Utbildningen vänder sig till personer med minst tvåårig eftergymnasial utbildning, erfarenhet av språkstörning eller motsvarande kompetens.

Kursuppläggning

Utbildningen är problembaserad och förutsätter att kursdeltagarna aktivt i sin egen vardag prövar, följer upp och utvärderar kursinnehållet. Ett basinnehåll och en baslitteratur är gemensam och obligatorisk. Utöver denna bas kommer innehåll och litteratur att individualiseras utifrån kursdeltagarnas problem och problemlösningsprocess.

Kursdeltagande förutsätter att varje deltagare

- har en egen kasperson. Dennes utveckling av kommunikation, språk och tal och/eller alternativ kommunikativ utveckling följs genom hela kursen
- arbetar aktivt med handledning i nätverksform och uppläggning av språkträning till kaspersonen under hela kursen
- deltar aktivt i studiegrupp i perioder mellan kurssammankomster. Studiegrupperna kan vara nätbaserade
- närvarar vid minst 80% av kursmötena och deltar aktivt vid alla kurssammankomster

Den grundläggande strukturen på utbildningen är följande arbetsformer.

Individuellt arbete som genomförs i perioder mellan sammankomsterna. Detta arbete består av litteraturstudier, reflektionsarbete och praktiskt arbete kring kaspersonen.

Grupparbete i fasta lärgrupper, tillfälliga tvärgrupper och helgrupp som genomförs både vid sammankomsterna och mellan sammankomsterna. En del av gruppernas arbete kommer att ske via nätet.

Föreläsningar och lektioner som förekommer vid sammankomsterna för att introducera ett ämne, initiera vissa frågeställningar, strukturera innehållet och i viss mån driva på processerna.

Portfolio teknik introduceras vid första mötet som en teknik i det individuella arbetet i perioder mellan sammankomsterna.

Collective remembering som teknik innebär att man minns tillsammans på ett strukturerat sätt. Denna teknik introduceras dels för att deltagarna ska bli medvetna om gemensamma tankemönster i den grupp de tillhör, dels som en teknik att använda i handledningssammanhang.

Mikro-workshops kommer att användas som en genomgående teknik under hela kursperioden. Grundläggande egenskaper i denna teknik är den kommunikativa och demokratiska strukturen; allas rättigheter till lika stort talarutrymme samt allas skyldigheter att lyssna till andras inlägg. Under hela utbildningen kommer olika workshopstekniker att prövas som ett led i den grundläggande handledningsformen i Karlstadmodellen.

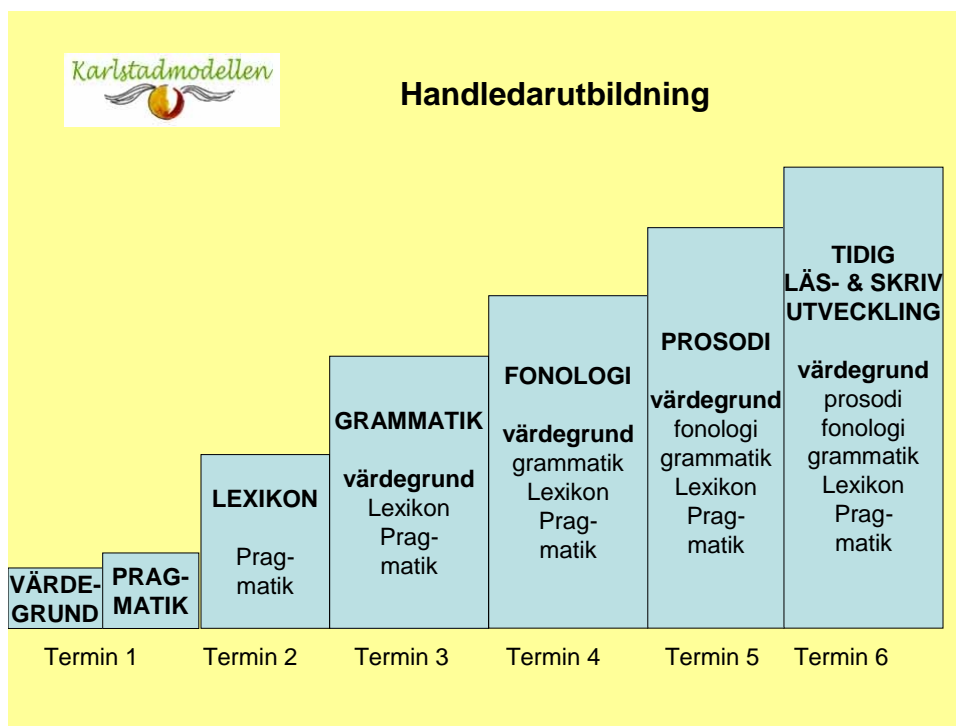
Kamratgranskning innebär att deltagarna läser, diskuterar och ger kritik på varandras skriftliga redovisningar.

Deltagarna kommer att pröva olika modeller till förändringsarbete, dels som ett led i den egna kompetensutveckling, dels som möjliga modeller för att bearbeta problem i vardagen. Det gemensamma för dessa modeller är att egen erfarenhet, reflektion, samtal och gemensam begreppsbyggnad ses som huvudingredienser.

Utbildningens mål

Utbildningen består av 7 moduler vilka bygger på varandra (se figur 1). Varje modul har ett specifikt fokus vilket behandlas teoretiskt och i praxis på olika utvecklingsnivåer. De olika foci bygger på varandra och gör utbildningens innehåll successivt alltmer komplext. Teoriavsnitten syftar till att ge kursdeltagarna sammanhang och möjligheter att förklara och förstå samt kommunicera det som övas i praxis .

I varje modul övar kursdeltagarna transkription och analys av kaspersonen som ett led i bedömning av dennes språkligt/kommunikativa kompetens. Denna bedömning ligger till grund för antaganden om nästa utvecklingszon vilket i praktiken betyder att man upprättar mål och föreslår metoder och material i språkträningen. Inom varje modul kommer kursdeltagarna att skriva en språkligt-kommunikativ Lathund (åtgärdsplan) för kaspersonen. Lathunden omsätts i handling genom att kursdeltagarna handleder föräldrar och pedagogisk personal i kaspersonernas dagliga miljöer. Efter prövning av dokumenten granskas de och dess utfall kritiskt vid efterföljande kursmöte.

Modul 1. Värdegrund.

Modul 1 skall förankra kunskaper och insikter om de förutsättningar, ideal och dygder som utgör de grundläggande värdena i vår kultur samt hur dessa bestämmer våra attityder och reaktioner inför olika fenomen. Kursen skall främja såväl förståelse för mångfald mellan människor som förmåga till inlevelse med andras levnadsvillkor. Kursen skall ge medvetenhet om kulturarbetets betydelse för identitet, attityder och utanförskap. Kursen skall vidga perspektiven på begreppen demokrati, frihet, jämlikhet, mångflad, människovärde, mänskliga rättigheter, rättvisa och bemötande. Kursen ska också ge insikter om olika sätt att se på relationen mellan verklighet- kunskap - människa.

Modul 1 är grundläggande i hela utbildningen. Den kommer därför att följas upp, fördjupas och nyanseras under samtliga moduler.

Modul 2. Pragmatik

Modul 2 skall ge kunskaper om grundläggande begrepp och teorier inom pragmatik. Modulen ska ge kunskaper och erfarenheter om barns normala och avvikande/försenade/störda utveckling av pragmatik. Modulen ska ge förståelse för AKK, speciellt i den pragmatiska utvecklingen. Modulen ska ge kännedom grundläggande pedagogiska begrepp och olika metoder till stimulering av pragmatik. Modulen ska ge färdighet i att spela in, transkribera och analysera

pragmatik samt upprätta och utvärdera åtgärdsdokument dvs uppsätta mål, metodik och material i språkträning med fokus på pragmatik. Nätverksmodellen som handledningsform introduceras.

Pragmatik och nätverket som samarbetsform introduceras under modul 2 men kommer att följas upp, fördjupas och nyanseras under resterande tid av utbildningen.

Modul 3. Lexikon

Modul 3 skall ge kunskaper om grundläggande språkvetenskapliga begrepp och teorier om ord och ordförråd. Modulen ska också ge kunskaper både om barns normala och avvikande/försenade/störda utveckling av lexikon. Modulen ska ge förståelse för AKK , speciellt i utvecklingen av ord och ordförråd. Modulen ska ge kännedom om grundläggande pedagogiska begrepp och olika metoder till stimulering av lexikon. Modulen ska ge färdighet i att kartlägga och att spela in, transkribera och analysera lexikon samt upprätta och utvärdera åtgärdsdokument dvs uppsätta mål, metodik och material i språkträning med specifik inriktning mot pragmatik och lexikon.

Lexikon introduceras under modul 3 men kommer att följas upp, fördjupas och nyanseras under resterande tid av utbildningen.

Modul 4. Grammatik

Modul 4 skall ge kunskaper om grundläggande språkvetenskapliga begrepp och teorier om syntax och morfologi. Modulen ska ge kunskaper och erfarenheter om barns normala och avvikande/försenade/störda utveckling av grammatik. Modulen ska ge förståelse för fördelar och nackdelar med tecken och skrift som AKK , speciellt i utvecklingen av syntax och morfologi. Modulen ska ge kännedom om tydliggörande pedagogik och olika metoder till stimulering av grammatik. Modulen ska ge färdighet i att kartlägga och att spela in, transkribera och analysera syntax och morfologi samt upprätta och utvärdera åtgärdsdokument dvs uppsätta mål, metodik och material i språkträning med fokus på pragmatik, lexikon och grammatik.

Grammatik introduceras under modul 4 men kommer att följas upp, fördjupas och nyanseras under resterande tid av utbildningen.

Modul 5. Fonologi

Modul 5 skall ge kunskaper om grundläggande språkvetenskapliga begrepp och

teorier om fonologi. Modulen ska ge kunskaper och erfarenheter om barns normala och avvikande/försenade/störda utveckling av fonologi. Modulen ska ge förståelse för strukturella likheter mellan fonologi, kirologi och grafologi. Modulen skall ge insikter om olika metoder till stimulering av fonologi.. Modulen ska ge färdighet i att kartlägga och att spela in, transkribera och analysera fonologi samt upprätta och utvärdera åtgärdsdokument dvs uppsätta mål, metodik och material i språkträning med fokus på pragmatik, lexikon, grammatik och fonologi.

Fonologi introduceras under modul 5 men kommer att följas upp, fördjupas och nyanseras under resterande tid av utbildningen.

Modul 6. Prosodi

Modul 6 skall ge kunskaper om grundläggande språkvetenskapliga begrepp och teorier om prosodi. Modulen ska också ge kunskaper och erfarenheter om barns normala och avvikande/försenade/störda utveckling av prosodi. Modulen ska ge kännedom om olika metoder till stimulering av prosodi. Modulen ska ge färdighet i att kartlägga och att spela in, transkribera och analysera prosodi samt upprätta och utvärdera åtgärdsdokument dvs uppsätta mål, metodik och material i språkträning med fokus på pragmatik, lexikon, grammatik, fonologi och prosodi.

Prosodi introduceras under modul 6 men kommer att följas upp, fördjupas och nyanseras under resterande tid av utbildningen.

Modul 7. Tidiga stadier i Läs och skrivutveckling

Modul 7 skall ge kunskaper om grundläggande språkvetenskapliga begrepp och teorier om skriften. Modulen ska också ge kunskaper och erfarenheter om tidiga stadier i barns normala och avvikande/försenade/störda utveckling av skriften. Modulen ska ge insikter om skriften som medel (AKK) och som mål i sig. Modulen ska ge pedagogiska grundbegrepp inom tidiga läs- och skrivundervisningen och olika metoder till stimulering av tidiga stadier läs- och skrivutveckling. Modulen ska ge färdighet i att kartlägga och analysera skriftutveckling samt upprätta och utvärdera åtgärdsdokument dvs uppsätta mål, metodik och material i språkträning med fokus på pragmatik, lexikon, grammatik, fonologi, prosodi och tidig läs och skrivutveckling.

Utbildningens kriterier certifiering till Handledare i Karlstadmodellen enligt certifieringsdokument (www.karlstadmodellen.se)

Kursdatum hösten 2020

Första kursmötet omfattar tre dagar, fredag – lördag – söndag. Övriga kursmöten under utbildningen omfattar två dagar, fredag och lördag.

- 21-22- 23 augusti
- 2-3 oktober
- 27-28 november

Tidsåtgång

Utbildningen ges på distans och sträcker sig över sex terminer. Varje termin innefattar 3 obligatoriska kursmöten á 2 dagar (Första kursmötet omfattar 3 dagar). I perioderna mellan kursmötena arbetar kursdeltagarna individuellt och i studiegrupper. Studiegrupperna kan ha nätbaserade mötesplatser. Studietakten är beräknad till att inte överstiga 50% av heltidsarbete.

Examination

Examination sker kontinuerligt inom varje modul samt en slutexamination.

Plats

Utbildningen är förlagd till Ingesunds Folkhögskola, Arvika. www.ingesund.se

Utbildningsansvarig

Professor Iréne Johansson

Kostnad

Varje studieplats kostar 6 000 sv kr/termin exkl moms. Kostnader för resor, logi och litteratur ingår ej i detta pris.

Information

Boende finns på Ingestrands Camping (campingstugor som kan delas) på promenadavstånd www.ingestrandscamping.se

Det finns vandrarhem, hotell och B&B .

www.visitarvika.se

Det vanliga är att lärgrupperna, då de bildats under första kursmötet, väljer att bo i campingstugor tillsammans.

Information kring utbildningens innehåll och utformning ges av:

Professor Iréne Johansson

e-mail: karlstadmodellen@gmail.com

Anmälan

Anmälan ska göras senast 25 juli 2020.

